

KOROŠKI SLOVENEK

Naroča se pod naslovom: „Koroški Slovenec“,
Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.

Rokopisi se naj pošiljajo na naslov:
pol. in gospod. društvo, Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.

**List za politiko,
gospodarstvo in prosveto**

Izhaja vsako sredo. — Posamezna številka 15 grošev.
Stane četrtletno: 1 S 50 g; celoletno: 6 S — g
Za Jugoslavijo
četrtletno: Din. 25.—; celoletno: Din. 100.—.

Občni zbor

Političnega in gospodarskega društva za Slovence na Koroškem.

Vsako leto enkrat pozove vodstvo naše vrhovne manjšinske organizacije svoje člane v Celovec, da jih obvesti o enoletnem delu za dobrobit manjšine in jim nudi priliko, da odobrijo delovanje odbora in mandatarjev ali dajo nove smernice za bodoče delo. Obilna udeležba na občnem zboru dne 5. junija 1930, ki so se ga udeležili samo zreli možje, je jasen dokaz, da vlada med našim narodom veliko zanimanje za prizadevanja vodstva manjšinske organizacije, ki zasleduje edino smer, da pribori Slovencem na Koroškem manjšinske pravice, zaimčene po mirovnih pogodbah in da jih gospodarsko utrdi, da bodo mogli zavzeti prostor na solncu ki jim pripada po naravnih zakonih.

Po otvoritvi in pozdravu se je predsednik spomnil umrlih članov, osobito zadrugarja Krigla, katerih spomin so navzoči počastili stoje.

Besedo je povzel nato deželni poslanec **dr. Fran Petek**: S sklicanjem občnega zbora smo odlagali, ker smo upali da nam bo mogoče točno poročati, kakšni izgledi so glede kulturne avtonomije. Vprašuje se nas, zakaj še vedno govorimo o tem, ali je sploh mogoče, da dobimo avtonomijo, pravi se nam, da smo idealisti, ki stremimo za idejo, ki se nikjer ni izvedla. Edino na Estonskem, kjer je manjšina socialno in gospodarsko višje stoječa, kjer ukazuje veleposesnik, odvisni pa morajo iti radi ali neradi za njim. Masa tamošnje manjšine pa je bila vedno podložna. Položaj pri nas pa je popolnoma drugačen. Deželni šolski svet ima pri nas na šolskem polju monopol. Imamo v krajnih šolskih svetih sicer svoje zastopnike ali moč krajnih in okrajnih šolskih svetov je malenkostna, ker imamo deželni šolski svet povsod svoje zaupnike, katerim se vedno posreči, da obvelja njihova volja (Št. Jakob). Praktični uspehi sklepov krajnih šolskih svetov so ničevi, ker je protisila deželnega šolskega sveta, ali boljše njemu podrejenega učiteljstva premočna. **Deželni šolski svet sistematično izrablja svoj monopol v svrhu germanizacije**, ker je celoten šolski zakon iz l. 1867 samo okvirni zakon, katerega izvedba je njemu popolnoma prepuščena, in doslej še ni bilo nikogar, ki bi drisnil deželni šolski svet, da izvede tudi sklepe krajnih in okrajnih šolskih svetov. Enako dravnost je v resnici še danes samo na papirju, četudi je v novjšem času to vprašanje v okvirju zaščite manjšin prevzel mednarodni forum.

Ravno nemške manjšine so bile po prevratu drve, ki so naglasile, da država prostovoljno nikdar ne bo dala manjšinam pravic, ki so jim za obstoj neobhodno potrebne, ker je državni narod še vedno vse, manjšina pa madež na lepoti države. Iz teh misli se je nemška politika povzpela do zaščitnikov in propagatorjev celotnega manjšinskega vprašanja in igrajo to vlogo še danes v mednarodnem svetu.

Tudi naša narodna manjšina zahteva pravico kulturne avtonomije in pri tem ji koristi okolnost, da je avtohtona (na lastni zemlji) že izza 13 stoletji, dočim na pr. jugoslovanski Koročvarji praznujejo letos šele 600 letnico naselitve. Življenska sila naroda, ki je ozko zvezana s svojo zemljo, mora biti veliko bolj ohranjena nego pri narodu trgovcev ali novo naseljencev.

Naši Nemci zahtevajo za pripadnost k

manjšini priznanje vsakega posameznega njenega člana in si hočejo potemtakem lastiti nemško mislečih Slovencev. To skupino ljudstva hočejo Nemci pokazati svetu kot del naroda, ki svoj domači jezik smatra za nekaj grdega in za boljšo družbo nesposobnega. Zato ustvarjajo nekak umeten duševni svet, če hoče nek Perkonig v svojih delih koroševstvo, ki naj bi bilo nekako nadomestilo narodnosti. **Četudi slika v svojih delih Slovence kot tepce ali ljudi slabih lastnosti, kot izdajalce, ki igrajo dvoumno vlogo, da so slabega značaja itd., smo kljub temu dokazali leta 1918, da hočemo biti svobodni.**

Nemškega prijateljstva ne zavračamo, če nam nudijo častne pogoje. A ne prihajamo k njim kot prosilci, marveč kot narod, ki ima pravico zahtevati in je pripravljen si svoje pravice tudi izbojevati s pomočjo mednarodnega sveta. Vendar pa se moramo zavedati, da nam država sama od sebe ne bo dala ničesar.

Nemci nas v svojih in inozemskih listih napadajo, da njihovega predloga o kulturni avtonomiji nismo hoteli prejeti in na tem mestu izjavljam, da smo sprejeli vseh 16 paragrafov, ki se tičejo notranje uredbe kulturne avtonomije. Razbila pa so se pogajanja ob nemškem naziranju pripadnosti k manjšini ki zahteva kot znak za določitev pripadnosti k manjšini slučajno razpoloženje ali politično opredeljenje, dočim smatramo mi za člana manjšine vsakogar, ki trajno po svoji prosti volji govori ali njen jezik ali ima iste šege in navade. V novjšem času je opazati, da tudi Nemci popuščajajo od tega svojega ozkega naziranja, kar kaže slučaj Bleyer na Ogrskem in uredba novega akademskega reda na dunajski univerzi. Glavna točka teka akademskega reda pravi, da je član nemškega naroda oni, ki je Nemeč po materinskem jeziku in obenem nemškega pokolenja. Ali je to dvoilična igra ali pa se izpreminjajo nemški nazori: za Nemce objektivni znaki, za slovensko manjšino subjektivni. **Na stališču, da je član avtonomije kdor hoče in da njen delokrog obsega vse koroške Slovence, stojimo še danes. Vse ustrakvistične šole brez izjeme prevzame avtonomija, ker so to šole koroških Slovencev, če in kakor hitro preidejo manjšinske zadeve v oskrbo avtonomije. Dvojna oblast za enake zadeve je nesmisel.**

Ta naš ugovor k predlogu so vzeli Nemci z ogorčenjem na znanje in pogajanja so se razbila. Po posredovanju dr. Junghanna in dr. Besednjaka se je na manjšinskem kongresu v Ženevi nanovo načelo vprašanje odnosa manjšinskega naroda do Nemcev in tam so se naši in nemški zastopniki zedinili, da se ugodi nekaterim zahtevam Slovencev da se pomirijo duhovi.

Do danes niso izpolnili še niti ene točke in ničesar storili, razen da je deželni glavar zveznega predsednika mimogrede opozoril, da imamo tudi koroški Slovenci še neke posebne želje. Občni zbor vsenemške stranke je pozneje celo izjavil, da se vsled krivde Slovencev nočejo več pogajati o kulturni avtonomiji. Stvarnih razlogov vsenemci niso navedli in šele seja šolskega odbora 12. t. m. bo pokazala, soglašajo li vse druge nemške stranke s sklepi vsenemške.

V slučaju, da se vse nemške stranke izjavijo proti nadaljevanju pogajanj o kulturni avtonomiji, bi bilo to za to celotno evropsko manjšinsko politiko katastrofalnega značaja in še posebej za nemške manjšine katerih vodilna misel je ravno stremljenje po avtonomiji.

Posebej bi še opaziral na prizadevanja

princa Rohana, ki je sprožil misel, naj se reši manjšinsko vprašanje v Evropi med posameznimi državami po načinu brnske pogodbe med Nemci in Čehoslovaki. Najboljša opora za naša prizadevanja po znosnejšem življenju pa so strnjene naše vrste! (Konec prihodnjic.)

Deželni zbor.

Zadnje zasedanje, ki je trajalo 3. in 4. t. m., je bilo dokaj pomembno, ker se je sklenila sprememba deželne ustave. Zvezna ustava sicer pravi, da so zvezne dežele v največjem obsegu samoupravne, ali to ne moti državnega zbora, da ne bi sprejel zakona, ki omejuje avtonomijo dežele. Zvezni zakon predpisuje 36 mesto 42 poslancev za koroški deželni zbor. Za spremembo ustave potrebna večina poslancev pa se tudi ni upala možato postaviti v obrambo samoupravnih pravic dežele in glasovati proti diktatu zvezne skupščine, ki nima postavne podlage. Znižanje deželnih poslancev je naperjeno tudi proti slovenski manjšini na Koroškem. Ugotoviti moramo, da deželna ustava koroška manjšinskih pravic ne omenja, kakor mora vsled mirovne pogodbe. V tem oziru so druge države daleč naprej. Tako polagoma prehaja ena samoupravna pravica dežele za drugo pod diktat parlamenta.

Po otvoritvi seje so bili odkazani odborom predlogi in poročila deželne vlade glede spremembe zakona o davku na lepake, o spremembi naziva krajevne občine Winklern i. M. v trško občino, o prenosu policijskih poslov v Beljaku na ustanovljajočo se zvezno policijo, o delovni svobodi in o vodovodu v Dvoru v občini Heiligenblut.

Odobri se računski zaključek deželnega fonda iz leta 1928. Izkazuje 24,626.507 S dohodkov in 25,040.119 S izdatkov, dolg tedaj 1,2 milijona S, ki se je kril s posojilom. Ker pa je ostalo v blagajni nekaj še od prejšnjega leta, izkazuje obračun prebitok 141.041 S. Neobremenjeno premoženje dežele znaša 16,481.385 S.

Sprejme se sprememba davka na motorna vozila. Avtomobilskim izvoščkom se zniža davek od 300 na 200 S, težki invalidi, imetniki motornih koles, pa so davka sploh oproščeni. Obdavčeni bodo tudi tuji avtomobili, ki se uporabljajo vsaj 4 tedne na Koroškem, istotako osebni avtobusi poštne uprave. Iz prometa vzeti avto se oprosti davka šele po treh mesecih, ko je bila vložena tozadevna prošnja in ako so se v tem roku oddali znaki.

Že nekaj let sem je morala Koroška uvoziti v letu po 4 milijone gozdnih sadik iz Nemčije. Gozdni vrtovi tedaj še ne morejo kriti domače potrebe. Poleg tega so uvožene sadike za naše podnebje neprimerne in preslabe. Zato se deželna vlada pozivlja, da stori potrebne korake, da se ustanovi v Wolfsbergu novi gozdni vrt v obsegu dveh hektarjev. Tako bo po par letih prišla Koroška v položaj, da sama krije potrebo po gozdnih sadikah.

Predlog Landbunda, da bi se pri mnogih prošnjah zvezne železnice za avtomobilske koncesije upoštevali predvsem domači podjetniki, se sprejme z večino glasov.

Sprejme se predlog, s katerim se pozivlja deželna vlada, da pravočasno predpiše pripevke za vzdrževanje regulacijskih del ob Dravi in se pri tem ozira tudi na interesente. Vzdrževanje regulacijskih naprav ob Dravi stane ogromne vsote. Te vsote so se predpisovale sedaj za dve ali več let skupaj, kar je močno in neprimerno obremenjevalo občinske proračune.

Odboru se odkáže predlog in poročilo deželne vlade o gradnji ceste na Veliki Klek in

hovnikov, na čelu jim mil. g. proš dobro-vaški. Celo grof Jurij Thurn in ravnatelj reberške papirnice sta se udeležila našega slavlja. Ob pol 10. so selski dobro izvežbani pevci in godci vabili k slovesni službi božji in blagoslavljanju. Mil. g. proš je v svojem cerkvenem govoru razložil pomen blagoslavljanja in maziljenja zvonov, ki prinašajo očitnega blagoslova vsakemu, ki jih le hoče poslušati. Pri blagoslavljanju so botri in tete obkročili zvona. Velikemu sta botrila Pristovnikov in Grubelnikov oče, ki sta se že toliko let kot ključarja potegovala za lepoto koroške cerkve. Zvonu sta določila ime sv. Florijana. Malemu zvonu „Devici Brezmadežni“ sta bila botra Smrtnikov oče in Plesnikar. Točajeve Srečko je v navdušenem govoru na zvona in množico dajal nalogo, da naj nas vabita k molitvi in delu, „ker prazno je delo brez sreče z nebes“. Sledili sta še dve deklamaciji koroških deklet: Točajeve Micke in Smrtnikove Ivanke. Končano je bilo cerkveno slavlje in zvona sta hitela v stolp izvrševati naloženo jima nalogo. Gostoljubna Pristovnikova hiša je sprejela svate in množico na oddih in okrepčilo. Botri so posadili za zvone bolj zaslužne k svoji mizi, da bi tem lažje počakali velikega trenutka, ko zapoje zvonovi prvič svojo vzvišeno posem iz stolpa lin. Po popoldanski službi božji ob 4. so zapeli mogočno in lepo, da je bila vsa množica ginjena in se v radosti razšla. Še dolgo je spremljalo nato pritrkavanje zvonov udeležence, ki so hiteli na svoje domove in govorili: „Lepo je bilo.“

Št. Jakob v Rožu. (Razno.) Materinski dan 11. majnika smo slovesno obhajali s skupnim obhajilom mater. Ta dan je pa tudi 105 otrok prvič sprejelo Zveličarja v svoja srca. Pri popoldanski prireditvi v čast materam smo slišali iz ust velikih, malih in najmanjših v pesmih in pesmicah ljubezen in zahvalo našim mamam. — Na Vnebohod je bilo 26 dečkov in 55 deklic sprejetih v Marijin Vrtec. Slovesnost je še povišala navzočnost Marijinega Vrtca iz Št. Janža in otrok iz Rožeka. — Smrtna kosa je zopet kosila med nami. V Srejah je umrl Janez Dobernik v starosti 65 let. Bil je skoz in skoz veren in naroden mož, skrben oče in daleč na okrog spoštovani rokodelce kolar. — Iz Breznice je odšla v večni majnik šele 12 let stara Rabičeva Nežika. — Nagloma je zbolela Katarina Čuden, kolarjeva žena v Gorinčičah. V soboto 31. maja so jo zapeljali v bolnišnico v Celovec. V pondeljek nato je umrla, stara 48 let. — Na večer pred Vnebohomom je vlomil v Hribernikovo gostilno tat, pojedel Francejevo večerjo in odnesel škatlo cigaret, dva para črevljev in gramofon. Na bližnjem travniku je odpel blagajno gramofona. V nejevolji, da še cel šiling ni bil v njem, je pustil še gramofon.

Dvor pri Šmihelu. (Razno.) Majhna neznačajna vasica je naša, ima pa kaj lično lego. Rekli bi, da se tu malokrat pripeti kaj posebnega, pa je ravno nasprotno. Vaški fantje so zelo vročekrvni in jim celo večkrat kri zavre. V vaški gostilni je prišlo zadnjič med njimi do pretepa, ki se je razvil v pravcato bitko. Noži so se bliskali in kri je tekla. Ne bomo naštevati teh, ki so se pretepali, omeniti pa moramo, da se je bati, da fant, ki so ga obdelali z nožem, ne podleže ranam. Takšni pretepi med vaškimi fanti so pač žalostna slika današnjih razdrapanih razmer in jih moramo obsojati. Pohvalno maramo omeniti, da se pretepa niti eden našinec ni udeležil in da so se klali med seboj le „domovini zvesti“ Slovenci. — Pa tudi ženimo se. Mlada Kapsova Lojzka je dobila gospodarja v osebi Žnidarjevega Albina na Letini. Ženina in svate je spremljala k poroki nova godba na dihalu, pa tudi zvečer se je poklonila požarna bramba svojemu članu. Mlademu paru želimo, da bi bil srečen!

Drobne koroške novice. Deželni glavar je imenoval za člane prizivne komisije pri okrajnem glavarstvu Velikovec naslednje zastopnike naše stranke: za prisednike Tomaža Kupperja, učitelja v Št. Rupertu pri Velikovcu, in Mihaela Kačnika, posestnika v Mali vasi; za namestnike Martina Wastla, posestnika v Lovankah, in Silvestra Ripiča, trgovca v Sinči vasi. V prizivni komisiji, ki odloča o reklamacijah glede stalnih volilnih imenikov, sta poleg naših članov še 2 zastopnika soc. dem. stranke in 2 zastopnika Landbunda. — Dne 1. t. m. se je peljalo 32 hajmatšučerjev s tovornim avtomobilom v Tigrče k odkritju nekega spomenika. Ne nekem ostrem ovinku se je avto prevrnil: 3 fantje so bili težko ranjeni, od katerih je eden

kmalu nato umrl, ostali sopotniki pa lažje. — Dne 31. maja so zabeležili na Koroškem 1794 podpiranih brezposelnih. V teku enega tedna je padlo število za 269 oseb. Ključavničar Robert Hudrič iz Kožentavre je bil radi tatvin že večkrat kaznovan. Služil je tudi v hotelu „Lamm“ v Celovcu, kjer si je poslopje dobro ogledal. 2. maja se je splazil v hotel in vzel iz dveh tujskih sob preproge, prtiče itd. Slišala ga je sobarica in zbežal je v klet, kjer ga je dobila roka pravice. Sedaj bo jedel 10 mesecev ričet za zamreženimi okni. — Sejmi v juniju: 15. Podkloster, 16. Pliberk in 24. Djekše. — V Zadoljah pri Šmarjeti v Rožu se je 2. t. m. prevrnil avto čez 5 m globok nasip. Potnik je močno poškodovan, avto pa popolnoma razbit. — Dne 1. t. m. se je vršilo v Velikovcu veliko zborovanje za vzhodno železnico. Sprejela se je 6 točk obsegajoča resolucija. Po zborovanju so se slišali kliči: „Železnica se mora graditi že pred novimi

zadnjaško. Morda pa je v tem dobrem našem gospodarju več kmetiškega ponosa in več previdnosti kot v marsikaterem gospodarju, ki bi bil rajši ekonom in že ne več kmet! Naš gospodar računa z izkušnjami tisočletja, uspeha modernega gospodarstva pa še ni videl niti v desetletju. Toliko se nadalje danes govori o moderni živinoreji, o modernem gospodarstvu; brezdvomno dosti je dobrih novih nasvetov; zopet in zopet pa se pozablja, da je tudi v dosedanjem gospodarstvu po tolikoletnih izkušnjah ne ene same tvornice ali enega samega gospodarja, marveč celega naroda, dosti pravičnega in nenadomestljivega. Kdor modernizira svoje gospodarstvo, a pri tem ne gradi tudi z že danimi izkušnjami dosedanega dela, škoduje sebi! Danes se baš na tem polju vrši pravcata revolucija in dobro bi bilo, da bi se našli tudi zdravi nasveti izkušenih gospodarjev; potem bi naše ljudstvo ne bilo navezano samo na hvalo različnih zastopnikov, katerim je interes do trgovine večji nego do našega gospodarstva.

Toliko je bilo nekoč čuti o domačem zdravljenju in o domačih zdravilih. Danes pa vlada ta moderni duh časa, ki se hoče norčevati iz stoletne in tisočletne izkušnje celega ljudstva. Dosti zanimivih črtic bi se dalo povedati o uspehih domačega zdravilstva in k temu bi se dala priložiti marsikaka ugodna izjava strokovnjakov. Tudi tu delokrog, da bi se bolj štedilo z denarjem in častilo tisočletje.

Rožani! Zakaj občudujete povsod našo preprosto narodno pesem? Saj je ta naša pesem živela tisoč let nenapisana in brez starih not in še brez „piano“ in „forte“. Pomislite vendar, da je to našo pesem narod pilil in popravljaj dolga stoletja, ji iskal lepšega izraza in boljše note. In po tem dolgem času je morala nastati umetnina.

Zilanke! Zakaj se meščanke tako rade ponašajo z vašo narodno nošo? Saj jo je Zilanka primerjala stoletja, jo izboljševala in popravljala. Li je potem čudno, da je v vaši noši vaš smisel za lepoto in praktičnost nenavadno lepo izražen? Stoletja je naš rod popravljaj in poglobljeval svoje povesti in pravice. Potem je morala Matjažu seveda zrasti brada okoli kamnate mize petkrat in šestkrat, saj tudi on že spi tisoč dolgih let. Dvajset in trideset rodov je popravljalo slog svojih domov in njihove oprave, končno je morala odgovarjati okusu in razmeram.

Tisoč let že zbira naš rod svojo odporno silo in svojo žilavost, svoje veselje do dela in svojo ljubezen do domačega. Od prvih prednikov, pradedov in dedov do naših očetov in mater in končno do nas, njihovih sinov in hčera! Kaj pomeni desetletje v očigled tisočletju, kaj ena sama oseba in mala peščica napram tej dolgi verigi celega naroda?

Li je še treba sedaj vprašanja, se li naj spoštuje tisočletna zavest in tisočletna izkušnja in tisočletna svojevrstnost?

Prireditve. V nedeljo, dne 15. junija obhajajo materinski dan v **Svečah** in sicer s cerkvenim delom dopoldne in društveno prireditvijo po blagoslavu. Na sporedu je poleg ostalega igra „Kaznovana nečimerost“. — Pri Cingelcu na **Trati pri Glinjah** obhajajo svoj dan mater na kvaterno nedeljo, dne 15. junija ob treh popoldne. Na sporedu tamburaši, deklamacije, igri „Močna mati“ in „Zmota pisarja Cmoka“ ter govora č. g. Poljanca in zvezinega tajnika. — V četrtek, na praznik sv. Rešnjega telesa se vrši pri **Ilcu v Gorjah pri Kotmari vasi** ob pol 4. popoldne zaključni sestanek našega društva. Na sporedu je skioptično predavanje „Modernizem in podeželsko ljudstvo“, nastop zvezinih tamburašev, petje domačega zbora, deklamacije.

Kotmara vas. Materinski dan smo obhajali v nedeljo dne 25. junija z igro „Sv. Elizabeta“, petjem, deklamacijami in govorom č. g. župnika Starca. Igra je prav primerna za ta dan in so jo naše igralke in igralci podali brezhibno. Tudi z nastopom pevcev smo bili prav zadovoljni; sicer pa so svojo pevsko zmožnost najlepše pokazali na svoji turneji v Mežico, Prevalje in Guštanj. Č. g. Starc je govoril o dolžnosti naše matere: matere naj nam napravijo naš dom prijeten in domač, da se ga oklenemo s celim srcem; njihova ljubezen do naše vere in našega naroda bodi vzgledna nam vsem! In na materinski dan bodi našim materam za to njihovo ljubav izrečena zahvala!

Slovenci, pomnite, da smo mi že nad 1300 let na Koroškem!

*Zdravje
nad vse!*

Sledi nasvetu veliko
tisočev zdravnikov:

*Pij tudi Ti
Kathreiner.*

Ti
služiš
Tvojemu
zdravju!

*Tudi
Tvoja sreča v škodeli kave!*

106
volutvami! Če ne dobimo železnice, bomo razobesili na dan obletnice glasovanja žalne zastave!“ — Na cesti pri Ljubelju je bila napadena gluhonema Ana Ravnik. Napadalec ji je odvzel 10 S in izginil. Kot napada osumljen je bil predan sodišču puškar Štefan Obilčnik iz Borovelj. — Pomožni delavec Josef Taler iz Holbič je padel s tovrnega avtomobila in si pretresel možgane. — Pri Žrelcu so našli 3. t. m. pod nekim grmom mrtvega novorojenega otroka. Kdo ga je položil tja, še ni ugotovljeno.

DRUŠTVENI VESTNIK

Tisočletje.

Ob naselitvi naših prednikov Celovca še ni bilo. In do danes živi na istem kosu zemlje naš rod v miru in boju, v žalosti in veselju celih dolgih in težkih tisoč let in še čez. Vidiš našo zemljo, na njej naše domove in vse to naše življenje, in nehote se ti vrini slika, kako se je na tem kosu naše zemlje in na istih posestvih skozi tisočletje vrstil rod za rod kot dolga nepretrgana veriga. Tudi današnji naš rod je samo člen te verige, danes slučajno zadnji, a za njim pridejo zopet novi drugi člani našega naroda.

Danes pozabljamo tisočletje, trgamo enotno verigo in zato je v nevarnosti, da se pretrga.

Mi se čudimo gospodarju, ki gleda ves ta modernizem v gospodarstvu našega časa nekam s strahom. Njegovo misel, da hoče častiti, kar je sprejel od svojih očetov, imenujemo na-

ZADRUŽNI VESTNIK

Št. Tomaž pri Celovcu. (Občni zbor posojilnice.) Na praznik vnebohoda se je vršil v društveni dvorani v Št. Tomažu redni letni občni zbor tamošnje Hranilnice in posojilnice pod predsedstvom g. Sturma mlajšega, p. d. Tomana. Delovanje posojilnice je bilo v tekočem letu zelo povoljno. Za malo okrožje in z ozirom na nasprotne posojilnice v najbližji okolici je bil promet izredno velik. Število članov se je dvignilo na 64 oseb: ko pomislimo, da imamo pred seboj kmeta gospodarja, razumno velik pomen društva. Vlog je bilo v računskem letu 24.370 S, posojil se je dalo 22.040 S, tako da se je stanje posojil dvignilo na 52.270 S. Za prospevanje posojilnice ima predsedništvo največje zasluge. Ljudstvo se zaveda pomena svojega kreditnega zavoda in ve, kakšno pomoč ima tu, ve kolikega pomena je, da domačin, ki je zaupanja vreden, vsak čas dobi denar, ki ga potrebuje. Letnemu poročilu je sledil gospodarski govor g. kanonika msgr. Podgorca. „Gospodarski položaj kmeta je postal silno slab. Dandanašnji, ko se kmečki dohodek strokovno pravilno izračunava v posebnih računskih uradih, položaj šele spoznavamo. Avstrijski delavci imajo povprečno v letu dohodkov 2500 S (in sicer l. 1928), gorjanski kmet 600 do 830, poljanec 1000 S in v najugodnejši legi 1650 S (Reichspost 17. maja 1930, poročila R. Dolberg). Delavcu seve ne zavidamo, nemogoče je pa, da bi ostal kmečki dohodek naprej tako pičel. Indeks za rastlinske pridelke je v dobi 1926—1929 padel od 152,2 na 131,8, to se pravi, blago, ki je stalo poprej 152, je v ceni padlo na 131, to je okroglo 14%. Cena industrijskih pridelkov pa je v tistem času zrastle od 143 na 158, to je približno 10%. Torej se je tu ravnotežje razdrlo za 24% cene v kvar kmetijstvu. Nekateri ljudje sicer pravijo, naj kmet le bolj napredno gospodari in ker baje naši ljudje tako slabo gospodarijo, kliče nemški Heimatdienst pruske luterance v deželo. Ali položaj kmeta tudi tam ni nič boljši, kjer je kmetijstvo silno napredno. Strokovnjaki poročajo, da tudi v Švici služi delavec počez v letu 3300 frankov, kmet pa samo 2000! Torej delavec služi 70% več. V te razmere smo prišli, ker so se vsi drugi stanovi organizirali, kmet pa se ni mogel, ko bi se on najlažje, ker kmet ni konkurent kmetu. Pomoč je torej v organizaciji, začetek organizacij pa so posojilnice. Za organizacijo kmetijstva mora danes biti tudi delavec, ker se vse ljudstvo z dežele vsipa v mesto; tam se množi število brezposelnih in na stotisoče delavcev zapada brezdelju. Postava same pa kmeta ne bodo rešile: ljudem je treba varovati vero, treba varovati njihovo delavnost in treba varovati našim ljudem zavest, da so Slovenci.“

GOSPODARSKI VESTNIK

Deželni kulturni svet.

(Seja dne 16. majnika 1930.)

Preds. Supersberg častita člamu dež. kulturnega sveta msgr. Podgorcu k 40letnici mašniškega posvečenja in se mu zahvaljuje za sodelovanje.

Poročilo predsednikovo.

Supersberg: Zadnji čas so se vršila zborovanja kmetijskih okrožnih društev v Althofenu, Liesingu in v Kotičah. Na teh zborovanjih se ljudje pritožujejo o kmetijski zavarovalnici. V Lesni dolini se pritožujejo, da se šolsko leto pričinja v jeseni in ne več o velikih noči. Ko so v jeseni otroci izostajali, je ljudem okrajni šolski svet v Šmohoru grozil s kaznimi. Nato so ljudje naprosili zdravnika, da otroke preišče, in ta je napravil izpričevalo, iz katerega je razvidno, da so šestletni otroci slabi, bolelni in nezmožni, da bi mogli hoditi pozimj po strminah dve, tri uri daleč v šolo. Zahtevali so kmetije na teh zborovanjih, da se k premiranju pripuščata tudi živina izven živinorejskih zadrug. Vseposod želijo kmetije, da se zopet vpelje davčna knjižica.

Konjereja.

V Solnogradu je zborovala zveza za pingavsko konjerejo. Od nemške uprave se je obljubilo, da se bodo carinske določbe tako izvajale, da se udobnosti lahko poslužujejo tudi kmetije.

Gospodarsko posvetovanje.

Na Dunaju se je vršilo pod predsedstvom državnega tajnika gospodarsko posvetovanje. Razpravljalo se je o vprašanju, ali se naj uvede monopol na moko ali carina na moko. Menda se monopol ne uvede. Nemška trgovinska pogodba dovoljuje Avstriji izvoz pitanih volov, in sicer za l. 1930 3060 glav, 1931 6000 glav, 1932 7000 glav. Za nas je to dovoljenje pomembno, ker se v Avstriji pitajo ponekod zelo težki voli, ki jih Dunaj nitji ne mara, Nemčija pa jih išče. Na Koroško bo prišlo 600—700 glav v letu in to nam zadostuje, da se trg poživji.

Mlekarstvo.

Mlekarsko društvo prevzame nadzorovanje blaga, ki je namenjeno za izvoz, ter bo delilo producentom izvozne listke. Mesto Dunaj je sklenilo poseben regulativ, posebne določbe, za prodajanje mleka. Takšne določbe se bojo napravile tudi za Koroško.

Dohodek iz kmetijstva.

Pri deželni finančni oblasti se je vršil razgovor o kmetijskem dohodku in obdavčevanju istega. Finančna direkcija je predloge zastopnikov kulturnega sveta vzela na znanje, doseglo pa se ni nič. Potem se je prosilo poslance, naj posredujejo pri finančnem ministru, do zdaj pa tudi od tam ni odgovora.

Uspehi živinoreje.

Supersberg: Dne 10. in 11. majnika se je vršilo zborovanje živinorejskih zvez za belo in za pingavsko pasmo. Z belo živino se je postavljeni cilj, da se naj vzgoji živina, ki bi počez v letu dajala 3000 litrov mleka, skoroda že dosegel. Pingavska živina bele še dolgo ne bo dohitela. Poljedelsko ministrstvo je k zborovanju poslalo dr. Petra, ki je kmetom dajal važnih nasvetov. Za belo živino se na Dunaju lahko najde kupca, pingavske pa se branijo, ker se pri ti dogaja, da molzne krave prezgodaj in nenadoma ustavijo mleko.

Prodajanje svinj.

Dunajski trg je naprej v stanju sprejemati, kar je na Koroškem odviše svinjine. Ljudi pa se mora opozoriti, naj pri pošiljatvah ne dovažajo živali, ki se poprej niso naznanile; ako se namreč dene v vagon preveč živali, nastane nevarnost, da katera pogine. Kmetje tudi ne smejo dajati vmes slabo zrastle živali, ker to kvari ugled vse pošiljatve. Dr. Peter je svetoval, naj se izkuša priti do odjemalcev brez dunajskega trga. Pošiljatev stane 26 g za kilo žive teže, ali 34,5 grošev za kilo mesa. Od tega pa pride 21 g za dunajsko občino. Nemški uvoz bo kmalu ponehal, ker blago Dunaju ne odgovarja in potem Nemčija doplačuje 50 g za kilo žive teže. S takšnimi podporami se mora vsaka država uničiti.

Kmečka kolesa.

Vlada zopet zahteva, naj si napravijo kmetje širša kolesa. Pri današnjem stanju cest pridejo ljudje na misel, da se morajo razširiti kolesa kmečkih vozov! Vsaj ne bo več dolgo, pa bodo kmetu ceste sploh prepovedali, samo plačevati jih bo smel. Menda si gospodarje novih predpisov ne bodo pustili dopasti, zakaj jame na cestah niso od kmečkih vozov.

Brezdelni.

Dr. Stotter: Zadnji čas se je kulturni svet obrnil na pristojna mesta v vlogi, v kateri se opozarja na izredno pomanjkanje delavcev na kmetih in se je zahtevalo, naj se pri javnih delih ne vpostavlja kmečkih poslov, marveč se naj ljudje jemljejo iz brezdelnih.

Ferlič opozarja, da je v Ziljski dolini dosti ljudi, ki majo mala posestva, pa morajo večasi, ko doma ni dosti dela, iskati isto drugod. Zda se je ljudi zavrača od javnih del in dovaža druge iz mest, kar na ljudi zelo slabo učinkuje. Pred županstvi se vrše že demonstracije.

(Konec prihodnjich.)

Velikovški trg. Konji komad 400—600 S; biki 1.10—1.20, pitani voli 1.40—1.60, vprežni voli 1.30—1.40, junci 1.20—1.40, molzne krave 1.20—1.40; pitane krave 0.90—1.20, telice 1.20—1.40, teleta 1.80—2, plemenske svinje 2.40—2.80, plemenski prašiči 3.40—3.60, ovce 0.90—1.10 S za kg žive teže. Jajce 11—12 g, kg sirovega masla 4.40—5.60 S, kg pšenice 29, rži 22, ječmena 26, ajde 26—27 g.

RAZNE VESTI

Drobne vesti. Dne 31. maja je padala v okolici Aspanga kot jajce debela toča. Vse kulture so uničene, pa tudi gozdni nasadi in

poslopja so mnogo trpela. — Od 1. junija naprej tovorni avtomobili ne smejo več voziti ljudi brez posebnega dovoljenja. — Jugoslavija: 1. t. m. je izšel v Ljubljani nov dnevnik „Jugoslovan“. List je poluraden. — Zveza ruskih volnih invalidov v Ljubljani je imenovala ljubljanskega škofa dr. Jegliča častnim pokroviteljem. — Ostale države: Na progi Pariz—Marseilles na Francoskem se je pri postaji Montreau iztiril brzovlak. Izpod ruševin so potegnili 7 mrtvih in mnogo ranjenih. Nesrečo je zakrivil mal železniški voziček, kakršne uporabljajo delavci za prevoz ordja in materijala, ki je bil postavljen počez čez tir. — Na progi Moskva—Kursk v Rusiji je izbruhnil v vlaku požar, pri katerem je bilo težko ranjenih 22 oseb, 45 oseb pa je zgorelo. — Pri zadnjem ljudskem štetju v Albaniji so našeli 833.000 prebivalcev. Več ljudi se je vpisu izognilo, četudi ta dan nihče ni smel zapustiti hiše, ker se boje, da bi jih pri tem zalotile oblasti in izročile sodiščem zaradi kazni nekaznovanih dejanj. — Obalni parnik „Ameco“ v Kaliforniji, ki je bil poln izletnikov, se je v viharju potopil, pri čemer je utonilo 291 oseb.

Breztrudna snaga
pri pranju s perilno pripravo

Dahlia.
Z njo si prihranite mnogo dela in časa in gospodinja je brezskrbna in vesela!

Dahlia
priprava obsega kotel za pranje, pralni stroj in mongo. Plačilne olajšave. Zahtevajte še danes prospekt!

Dahlia
posnemaalniki, parilniki za krmo, strojne pinje.

DAHLIA SEPARATOR
Gesellschaft m. b. H.
Wien, XII./2., Wagenselgasse 4/48.

Predivo zamenja za razl. blago in dobavi dobro izdelane stole za sobe in vrte od 5-80 naprej.
F. Mory, Sinča vas.

„FLUGS“ kosir bodočnosti, patent, s koso. „FLUGS“ kosa v vseh oblikah iz prvovrstnega materijala, napravljena za ta način pritrjevanja, je lahka in se more hitro nagniti na vsako stran. „FLUGS“ garantira, da stoji kosa v vsakem položaju zanesljivo in stalno trdno. „FLUGS“ se more z lahkoto pritrčiti na vsako kosičče. „FLUGS“ racionalizira s prihrankom moči, časa in denarja. Najugodnejše izjave: Preizkuševalnice na kmetijski visoki šoli na Dunaju, dalje kmet. učilišč, kakor pohvalna priznanja velikih in malih posestnikov in koscev so na razpolago. Izdeluje: Steierm. Sensenwerks A.-G. „Styria“. Dobiva se v raznih trgovinah in pri glavnem zastopstvu za Koroško in vzhodno Tirolsko: **Matevž Seher, Celovec, Burgg. 12.** Zastopniki se sprejemajo.

Svojo 12-letno hčerko bi dala za 2 meseca na deželi. — Obrniti se je na upravo lista.

VABILO
REDNI LETNI OBČNI ZBOR
Hranilnega in posojilnega društva v Celovcu, registrovane zadruge z neomejeno zavezo, ki se vrši v sredo, dne 18. junija 1930 ob 10. uri dopoldne v prostoru posojilnice, Pavličeva ulica 7 v Celovcu.

Dnevni red: 1. Poročilo o letnem računu.
2. Volitev odbornikov in nadzornikov.
3. Slučajnosti.

K obilni udeležbi vabi NAČELSTVO.